

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

Ліда Чапельська, учениця 3-ої класи, прислала нам такого листа: Дорога „Веселко"! Посилаю Тобі світлину з відвідин св. Миколая в українській суботній школі в Ен Арбор, Миш.

Наша українська школа невеличка, бо має тільки три класи і дванадцяттеро дітей. Але всі українські діти з Ен Арбор і околиці відвідують її. Здоровлю щиро!

Відповідь Редакції: Дорога Лідо! Дякуємо за гарну світлину й листа. Тішить нас, що українські діти з Ен Арбор та околиці відвідують пильно рідну школу. Бажаємо Тобі й Твоїм шкільним товаришам успіхів у вивчанні українознавства.

Ромашка Мриц з Торонто, Канада, пише: Дорога „Веселко"! Мій брат Ераст, до якого Ти досі приходила, виїхав до Риму до гімназії. Тепер приходь до мене. Мені вісім років. Ходжу до третьої класи. Вмію вже добре читати й писати по-українськи. Дуже люблю Тебе читати. Мені найбільше подобалося оповідання „Ховзька стежка" Марка Вовчка. Посилаю Тобі передплату на 1967 р. і два долари на пресовий фонд. З Новим Роком бажаю Тобі всего кращого!

Відповідь Редакції: Дорога Ромашко! Ти дуже гарно пишеш по-українськи. „Ховзька стежка" подобалася багатьом нашим читачам. Та й французькі діти залюбки її читають, як також інші оповідання Марка Вовчка. Дякуємо за даток на пресовий фонд. Бажаємо Тобі всего кращого в Новому Році, а Твоєму братикові Ерастові успіхів у науці в гімназії в Римі!

Наша маленька читачка Роксана Данилюк з Міннеаполісу, Мінн., прислала нам свою світлину коло ялинки й милого листа. Вона пише: Дорога „Веселко"! Дотримую свою обіцянку й висилаю також цього Різдва свій дарунок Тобі під ялинку. Я вже відвідую дитячий садочок у чудовій школі для дівчаток. Вмію вже читати й при допомозі моєї Мами беруся вже сама Тебе читати. Вивчаю українське письмо разом з англійським і я горда з цього. Про це знають всі дівчатка в школі. Бажаю Тобі успіхів у Новому Році в праці для наших дітей. На другий рік знову завітаю до Тебе під ялинку!

Відповідь Редакції: Дорога Роксано! Гратуємося Тобі за Твої успіхи в вивчанні української мови. Гарно, що Ти не стидася своєї рідної мови, хоч ходиш до школи з американськими товаришками. Маєш добру Маму, яка помагає Тобі читати „Веселку". Дякуємо за святочні й новорічні побажання та за щедрий дарунок (25 дол.) на пресовий фонд. Вітай!

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи М. Левницького
"THE RAINBOW" — "VESELKA"

Published monthly, except June to September Bi-monthly at Jersey City, New Jersey

81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303

Subscription \$4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
І. Брикович — Зайчик-лещетар

Тарас Шевченко

Леся Українка

Іван Франко

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

Кожен українець і кожна українка знають три великі імена: Тарас, Іван і Леся. Це імена найславніших українських поетів — Шевченка, Франка і Українки.

Про Тараса Шевченка знає кожна українська дитина. Це ж кожного року у місяці березні влаштовуємо в наших школах свято на честь Тараса, співаємо його „Заповіт”, декламуємо його поезії. І в кожній свідомій, культурній українській хаті є його книга „Кобзар”.

Поруч Шевченкового „Кобзаря”, в кожній українській хаті є твори Івана Франка — поеми „Мойсей”, „Панські жарти” і інші твори, а для дітей його славний „Лис Микита” і казки „Коли ще звірі говорили”. З поетичних творів Франка дуже відома поезія „Каменярі”.

Крім Шевченка і Франка, відоме всім українцям третє ім'я — Лесі Українки. Її знають уже змалечку українські діти. Це вона написала славу казку „Віда навчить” — про горобчика, що просив різних птахів, щоб його розуму навчили. Написала вона також казку „Лелія”, „Казку про Оха-Чудодія”, вірші „Мамо, іде вже зима”, „Вишеньки” та інші твори. А найславніший твір Лесі України „Лісова пісня” — про чарівну красу української природи. Написала вона багато творів для театру: крім „Лісової пісні”, ще такі, як „Бояриня”, „Камінний господар” і інші. З її поезій найбільше відома „Контра спем сперо”, по-українському це значить „Сподіваюся проти надії”.

Твори Шевченка, Франка і Лесі Українки перекладено на різні чужі мови, їх знають і вивчають чужинці, про них пишуть чужі учені.

Лесю Українку вшановує український нарід звичайно у лютому, бо це місяць її народження (25 лютого 1871 року).

Як Шевченко і Франко, так і Леся Українка закликала український нарід до боротьби за волю, за власну державу.

Померла Леся Українка 1-го серпня 1913 р. і похована в Києві.

На честь Лесі Українки збудовано пам'ятник теж в Америці — у місті Клівленді. Влітку просить, діти, ваших батьків, щоб повезли вас туди поклонитися великій нашій поетесі.

А напевно вже багато з вас були у Вінніпегу, в Канаді, чи в столиці ЗДА Вашингтоні і бачили там пам'ятники на честь нашого Тараса Шевченка. Пам'ятник Шевченкові своїть також на оселі Українського Народного Союзу „Союзівка” у Кергонксоні.

Отак і в Україні і в чужих країнах знають, шанують і вивчають-читають твори наших великих поетів-письменників: Тараса Шевченка, Івана Франка і Лесі Українки.

Будьте ж, діти, горді і щасливі, що український нарід має таких великих поетів, таких велетнів духа, що їх слава лунає по всьому світі.

Б. Д.

КАЗКА ПРО РОЗУМНОГО ЗАЙЦЯ

(Ілюстрації М. Михалевича)

Жив собі в лісі сірий заєць. Були в нього жінка й малі лякливі зайченята.

Це був дуже полохливий заєць. Кожної гілки в лісі боявся, а вже про звірів і казати нічого.

Жив заєць бідно. Частенько на обід у нього бувала сама тільки зелена травка, хоч звичайно свіжий качан капусти був би куди смачніший. Але хіба може бідний заєць дозволити собі їсти щодня свіжу капусту?

Тим то зайця в лісі прозвали „заєць-травойд”. Зайчик уже звик до цього і навіть не ображався, коли його так кликали.

Дуже бідно жив заєць. В лісі казали: „школа зайця — дуже він бідує”. Але допомогти — ніхто не помагав.

І раптом усе змінилось. Зажив заєць справжнім багатієм. Ніхто більше не казав: „школа зайця” — а всі стали казати: „от, живе заєць, як сир у маслі купається”.

Сталося це ось як.

Одного холодного осіннього ранку зайчиха стала бурчати: і чоловік у неї поганий, і хата нікудишня, і вікна побиті, і всі звірі вже до зими готові, всі влаштувалися, а в них удома — соромно казати — холоднеча, вогкістю з усіх щілин так і несе, діти мало не померзли вночі...

— Бачиш, — сказала вона, — ще й досі тремтять бідні. І носики в них сині і лапки червоні... і зубами цокотять.

— Нічого, — став утішати її заєць, — я сьогодні вже візьмуся до роботи. Полагоджу дах, заб'ю дірку у вікні. Наша хата стане не гірша від інших, а може ще й краща.

— Не хвались, — сказала зайчиха, — де ж ти дощок набереш діру забити? Вона ж, бач, яка велика!

— Дощок? — посміхнувся заєць. — Тут одної дощечки стане.

— А дощечку де візьмеш?

— Вже я знаю, де. Я бачив біля одного тину гарну дощечку. Там, думаю, вона нікому не потрібна, а нам якраз пригодиться.

І взявся заєць до роботи. Покликав свого старшого сина, і вони вдвох тихенько вибралися з дому. Ох, і наїлися ж вони страху! Кралися від дерева до дерева. Десь гілка шелесне — вони зараз у кущі. Хтось пробіжить — вони до землі припадають. Страшно в лісі бідному зайцеві.

Нарешті добралися до городу. Дощечка, як була біля тину, так і лежала.

Недовго думаючи, тато-заєць узяв за один кінець, а синок-заєць за другий і понесли. Від дерева до дерева, від кущика до кущика, глухими стежками несли вони дощечку до свого дому. Нарешті принесли.

Уся сім'я вибігла назустріч, не гаючись, взялася до роботи — допомагати батькові прибавати дощечку.

Потім усі стали милуватися своєю роботою. Раптом старий заєць нахмурився — на дощечці було щось намальоване. Заєць придивився: так і є. Намальований чобіт з вушками.

— От я дурний, — розсердився заєць, — було б мені повернути дошку чоботом до стінки. Але тепер пізно, не відірвеш. І він сердито махнув лапою.

А зайчиха сидить у хаті і тішиться. Там тепер тепло, від вікна не дме. На radoщах вона почаствовала чоловіка смачним обідом, навіть моркви десь добула й нарізала йому тоненькими кружальцями.

Заєць наївся, сказав „спасибі” і ліг відпочити.

— Цитьте, діти, не шуміть, — сказала зайчиха, — тато спить.

І в домі стало тихо.

Раптом щось застукало: стук-стук. І ще раз: стук-стук. Зайчиха навшпиньки підійшла до дверей:

— А хто там?

— Це я, відчиніть.

— Хто це „я”? Не знаю!

— Я, старої ведмедихи молодший син.

Зайчиха аж затрусилася спереляку.

— А чого то-то-то-бі треба?

— До шевця. Тут живе швець.

— До шевця? — Зайчиха заспокоїлась, відчинила двері і сказала ласкаво:

— Серденько, ти помилився. Тут шевців немає, тут живе родина бідного зайця...

— Як це так? — заревіло ведмежа. — Три дні я бігаю по лісі, шукаю шевця. Адже мені ясно

сказали: швець живе там, де чобіт у вікні. Нічого я знати не хочу, швець живе тут. Хай він швидше полагоди́ть мені чобітки, бо ходити ні в чому. Ми йому за це горщик меду дамо, як тато назбирає.

— Любе ведмежатко, — сказала зайчиха, — де ти бачиш чобіт у вікні?

Зайчиха вийшла і очам своїм не повірила: на дощці у вікні був намальований величезний чобіт. Робити було нічого. Вона набралася сміливості і стала пояснювати, що це просто так, для краси.

Аж ось звідки не взявся журавель. Підняв довгу ногу і розшумівся:

— Де швець? Подати мені зараз шевця! Хай швидше бере міру. Мені потрібні болотяні довгі чоботи. А я йому за це риби.nanoшу і жабок і пуголовків — усього подостатком...

Тільки зайчиха стала умовляти, як прибіг горноста́й:

— Люба зайчихо, скажи чоловікові, мені дуже потрібні капці. Такі, щоб слідів на снігу не залишали. Тільки швидше, бо зима ось-ось настане. Заплачу, скільки скаже, тільки хай зробить...

Зайчиха зовсім розгубилася. Нарешті на галас вийшов сам заєць. Усі обступили його і давай умовляти:

— Шевче, поший, шевче підбий, шевче зроби!

Заєць задумливо почухав лівою лапкою праве вухо і сказав:

— Шановні громадяни, ви прийшли до шевця. І ви не помилились. Дід прадіда мого діда справді шевцював. І я, звичайно, дещо тямлю в шевському ремеслі. Але...

— Що?

— Боюсь, що не буде діла...

— Як не буде? — закричали всі.

— Потрібний варстат, інструменти... де взяти?

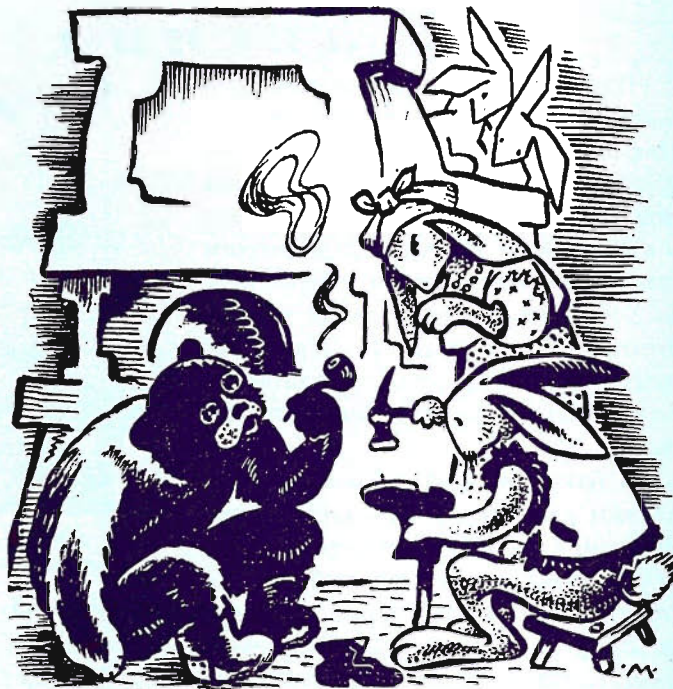
— Дістанемо, — загомоніли всі, — дістанемо!

— А товар, — вів далі заєць, — шкіру, цвяхи...

— Дістанемо, — заревіли звірі, — з-під землі дістанемо!

Недовго думаючи, скликали вони збори й вирішили: кожен повинен принести зайцеві цвяхів, інструменти, шкіру, бо без шевця в лісі ніяк не обійтись.

Заєць охоче взявся до діла і хутко навчився шити і направляти чоботи, бо він був розумний і не лінувався.

У гушині, на сосні був вивішений наказ про те, що всім без винятку забороняється кривдити лісового шевця. І не тільки його самого, але й жінку його і навіть найменшого з дітей забороняється кривдити.

Навіть мисливі — і ті не чіпали зайця. Адже в лісі без шевця ніяк не можна: от, буває, підметка відірветься або халява трісне, тоді що станеш робити?

Заєць став шевцем хоч куди. Роботи було багато. Восени ледве встигав упоратися з усіма замовленнями. Тоді йому жінка допомагала й діти, хто як умів. Замовці приносили всякого добра — і жив заєць у достатку.

Пізньої осінньої ночі до зайця на світло частенько заходив старий ведмідь. Він сідав на підлозі біля печі і слухав, як стукотів шевський молоток. Зайчиха частувала ведмедя вечерею. За вікном шумів вітер, а в хаті у зайця було тепло й затишно. Ведмідь дрмав біля печі, а зайчиха чи не сотий раз розповідала про дощечку, яка:

*„Зайця навчила сама ремесла
І щастя зайчиній сім'ї принесла”.*

ЛЕСИНА КІЗОЧКА

Надворі вже добре посутеніло й швидко наближалася зимова ніч. Дванадцятилітня дівчинка Леся сиділа в просторій вітальні й грала на роялі. Хоч Леся вчилася вже від п'ятого року життя під проводом своєї тітки Олександри, хвора рука не дозволяла тепер грати їй так, як хотілося. Та й думками Леся була деінде. Вона нетерпляче дожидала, коли батько повернеться з полювання.

А батько її, Петро Косач був завзятим мисливцем. Він часто ходив на лови чи то сам, чи в товаристві друзів-сусідів. Леся не любила цих полювань. Її ніжне серце було сповнене любови до природи і тварин. Їй було жаль лісових мешканців. Вони, сполошені гавканням собак, вигуками людей, голосом мисливського рога та пострілами з рушниць, мусять утікати, рятуючи своє життя. А скільки їх гинуло від собачих зубів та від пострілів! Правда, батько пояснював Лесі, що полювати треба не тільки задля смачної дичини й теплого м'якого хутерка, але й для того, щоб не допускати лісовим звірам надмірно розмножуватися. Бо навіть оці сіренькі зайчики й лагідні полохливі сарни чинять шкоду в садах, городах і в лісі, обгризаючи кору дерев. А що вже й казати про диких кабанів, що риють поля, чи про лисів, що викрадають з курників свійську птицю. Вовки нищать коней, худобу, навіть нападають на людей, а ведмеді вбивають овець та торощать вулики в пасіці, ласуючи солодким медом. І хоч Леся це все розуміла, жаль стискав її серце, коли бачила, як мисливці збираються на полювання.

Найбільше тривожилася Леся за свого батенька. Вона боялася, що він може заблудити в лісі й замерзнути в кучугурах снігу чи загинути від пострілу необережного мисливця. Або, не дай Боже, розірве його хижий звір... Бо в густих, темних волинських лісах довкола села Колодяжного, де була садиба Косачів, водилися не тільки зайці, сарни, лиси та інші дрібні звірки, але й хижак та груба звірина — дикі коти, рисі, кабани, вовки й ведмеді.

***

Згук мисливського рога, гавкіт собак, скрип саней і залубень по замерзлому снігу та людські голоси, що лунали на подвір'ї, вирвали Лесю з її тривожних думок. Татко вернувся!

Леся Українка
12-літньою дівчинкою

Леся зіскочила зі стільця, накинула на себе теплий шаль і побігла в сіни зустрічати батечка. Як вона тішилася, коли бачила свого татка живим і здоровим у високих чоботах, у короткій мисливській кожущанці, вкритій темнозеленим сукном з великими кишенями, у хутрянній клапані, з мисливським рогом, набійницями й торбою через плече, з мисливським ножом за поясом і рушницею в руках!

— Татку! — скрикнула Леся.

Батько підніс дівчинку високо й поцілував в щічки, полоскотавши їх вкритими памороззю вусами.

— Цим разом, Лесю, — сказав він весело, — я привіз щось і для тебе з полювання!

Леся здивовано глянула на батька. Він же ж знає, що вона не любить дивитися на вбитих звірів.

— Гей, Нечипоре, а принеси сюди гостя для панночки, але мерщій! — гукнув пан Косач у темінь подвір'я.

За хвилину загупотіли в сінях важкі чоботища. Обтрусивши сніг, у кімнату ввійшов молодий кремезний парубок. На руках у нього була загорнена в кожущину маленька сарна. Вона стригла боязливо своїми довгими вушками, тривожно дивилася круглими темними очима й ворушила чорним мокрим носиком.

— Кізочка! — скрикнула від несподіванки Леся й сплеснула на radoщах долонями. — Моя кізочка!

Батько розказав, як він спіймав сарнятку, що відбилосся від своєї неньки, як накрив його кожущком, примостив на санях, наказав парубкові гледіти за ним і привіз в дарунок Лесі.

***

Леся й кізочка стали нерозлучними друзями. Дівчинка поїла сарнятку молоком, давала йому цукор, чесала, пестила. Приручила його до себе так, що воно ходило за нею, як собачка, прибігало на її голос, лягало коло неї на траву в саду, а коли Леся грала на роялі, встромлювало через вікно у кімнату свою мордочку й ловило вушками звуки музики. Всі знали кізочку, навіть хатні пси звикли до неї й не займали її. Щоб кожний знав, що це приручена кізочка, їй почепили на вухо блискуче кільце, на ніжку — обручик, а Леся перев'язала їй шийку червоною стяжкою.

Сарна підросла, Якось навесні Леся вийшла в сад і сіла на лавці під яблунею читати книжку. Кізка скубла свіжу травичку. Нараз на узліссі появилася черідка сарен. Лесина сарна побачила їх. Вона занепокоїлась, пильно дивилася в напрямі черідки і стригла вухками. Леся хотіла була відвернути увагу приятельки від черідки на узліссі, але кізка тим разом її не слухала. З розгону перескочила огорожу садиби й помчалась у ліс. Леся кинулася навздогін, кликала, гукала, але дарма. Незабаром кізка приєдналася до черідки й зникла в темному борі.

Жаль було Лесі своїй чотириногій приятельки, але дівчинка скоро потішила себе: „Кожне живе створіння прагне свободи. І моя кізочка почувася себе краще між своїми в лісі, на волі.

**

І знову Леся сиділа й читала в саду на лавочці в тому місці, звідки кізочка втекла у ліс. Читання дівчинки перервав парубок Нечипір, той самий, що приніс був з полювання сарнятко.

— Панночко! — гукнув він здалеку схвильованим голосом. — Скоїлося лихо! Вашу кізочку роздерли вовки!

Леся схопилася на ноги:

— Звідкіля знаєш, що це моя кізочка! Адже сарен у лісі багато!

— Дроворуби знайшли коло кісточок обручик, кільце й червону стяжечку. По тому пізнали, що це ваша кізочка.

Леся кинула книжку, побігла додому, замкнулася у вітальні і з плачем припала лицем до свого улюбленого роялю. — „Лесиною роялю”, як його називали домашні.

Та недовго плакала Леся. За хвилину вийшла з вітальні, блиснула очима й, затиснувши кулачки, вигукнула:

— О, я сама задавила б того вовка враз!

— Ти, Лесю? — здивувався батько. — Адже ти завжди ставала в захист звірів, завжди була проти полювання!

— Ні, ні! Треба поборювати всіх хижаків, щоб вони не могли нищити отакеньких, слабших за себе! — палко промовила дівчинка.

Це не були лише порожні слова розгніваної Лесі. Це було її глибоке переконання. В своїх поетичних творах Леся Українка все своє життя протестувала проти насильства й тиранства, брала в захист переслідуваних, зокрема мужньо виступала в обороні свого поневоленого Московою народу.

Пояснення-словничок: Леся — славно поетка Леся Українка (Лариса Косач-Квітка), що почала писати свої поезії на 12-му році життя. Петро Косач — Лесин батько, відомий громадський діяч, працював на Волині, як голова мирових посередників. Лесина мати — Олена Пчілка, відома письменниця й культурно-громадська діячка. Під її впливом Леся почала писати літературні твори. Тітка Олександра, це Олександра Косач.

Х в о р а р у к а — малою дівчинкою Леся застудилася під час Водохрищі (Йордан) і захворіла на туберкульозу костей. **К о л о д я ж н е** — село на Волині, де дитиною проживала Леся. **С у т е н і т и** — темніти (to grow dusky). **В і т а л ь н я** — салон (living room). **Р о я л ь** — піаніно, фортепіано. **М и с л и в и й** — ловець, стрілець (hunter). **К у ч у г у р а** — насип, намет (snow, pick) — a pile of snow. **С а д и б а** — оселя, хата з садом, городом, господарськими будовами (house with a kitchen-garden and out-door building). **Р и с ь** — хижий звір з родини котів (lynx). Тепер майже вигинув. **Т р а п л я є т ь с я** ще подекуди в Карпатах і польських пущах. **З а л у б и** — добрі, ковані сани (sled). **К л а п а н я** — хутряна шапка з наушниками. **Н а б і й н и ц я** — коробка чи торбина на набої, кулі, стрільний порох (cartridge pocket, box). **П а м о р о з ь** — іній (rime). **П р и р у ч и т и** — освоїти, удомашнити (to tame, domesticate). **У з л і с с я** — край лісу (border of a forest). **Ч е р і д к а** — здрібніле від череда — стадо, гурт тварин (herd, flock, cattle). **П о м ч а т и с ь** — швидко побігти (to rush, hurry, dash). **С к о ї л о с я л и х о** — сталося, трапилося нещастя (an unfortunate incident occurred). Леся вважала рояль своїм „вірним другом”, і після того, як через недугу костей лікар заборонив їй грати, написала до свого рояля прощальний вірш. Леся часто акомпаніювала собі, рецитуючи свої власні вірші.

К. ПЕРЕЛІСНА

Ілюстрація П. ХОЛОДНОГО

С Н І Г У Р І

У снігу стоїть калина
На горі,
Під калину налетіли
Снігурі.
Ой, снігурики померзли,
Аж тремтять,
Та стрибають, щоб калину
Як дістать.

Ягідки всі перемерзли,
Наче лід!
Та снігурикам бідненьким
Все — як мід!
Вже бо й зернятка немає
На полях . . .
Лиш калина червоніє
У снігах.

СТОРІНКА ДЛЯ МАЛЯТ

Мирослав ПЕТРІВ

Ілюстрація Л. ГУЦАЛЮКА

ЗАЙЧИК І ВІВІРОЧКА

Зима. Стоять сумні безлисті дерева, тільки зелена ялинка радіє, неначе при мамі маленька дитина. А під тою ялинкою Зайчик має свою хатку.

Невеличка тая хатка, стіни зі снігу, за дах правлять густі гілочки ялинки. Зайчик спить, вирячивши, як звичайно у зайців буває, свої банькати очі. Холодний вітер туди не добереться, лис туди не загляне, мисливець Зайчика тут не зауважить.

Раз вискочила на ялинку Вівірка й почала гойдатись над Зайчиковою хаткою.

Зайчик вийшов, чемно вклонився і став просити:

— Люба сестричко! Прошу тебе дуже: перейди на іншу гілочку. Ти гойдаєшся і стрясаєш з гілочки сніг, а він сиплеться мені на шию.

— Не доводь мене до злости! — запищала Вівірочка. — Бачите! Таке кудохвосте, а хоче розпоряджатися в лісі!

Вівірочка почала ще дужче гойдатися та ще й приговорювати:

— Ті-да-да! Ті-да-да!

Сніг сипався, сипався, нарешті засипав Зайчикові хатку. Ледве видряпався сердега зо снігу, сів собі на стежці та й заплакав. Аж тут прилетів Зайчиків приятель, Дятель.

— Чого ти плачеш, Зайчику? — спитав Дятель.

— Як мені не плакати? Вівірка засипала снігом хатку!

— Недобра Вівірка! — закричав Дятель. — Я знаю, де її хатка. Наносу їй в дупло трісочок.

Почула те Вівірка, сплигнула з дерева і стала просити:

— Добрий приятелю, Дятлю! Не носи в моє дупло патичків! Де ж я дінусь?

— А ти чому не пожаліла Зайчика?

— Прости мені, Зайчику! Я поможу тобі виносити сніг з хатки і вже тобі більше ніколи не вчиню капости.

Взялися обое за діло. Виносили лапками сніг — і вже хатка чистенька.

Зайчик пішов зараз спати, Вівірка скочила на другу ялинку й весело почала гойдатися:

— Ті-да-да! Ті-да-да!

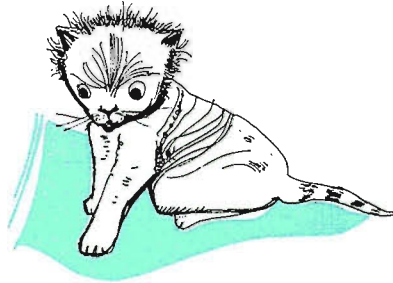
Задоволений дятель полетів у ліс.

ХТО НАБРУДНИВ?

(Ілюстрації Б. Божемського)

„Хто ходив тут?
Хто ходив?
Хто лапками
Набруднив?”

У куточку
Котеня
Занявчало:
„То не я!”

Песик гавкнув:
„І не я!
Чиста ніжка
Ось моя!”

Галя стала —
Ні гу-гу!
В неї ж ніжка
У снігу!

Ні гу-гу — ні слова! (Дівчинка мовчала).

РЯТУНОК

(Ілюстрації Ю. Козака)

Вийшла Галя у садок
Та й загрузла у сніжок:
„Ой-а-яй! Ой-а-яй!
Прошу, кицю, лапку дай!”

Киця лизька кожушок:
„Не підю я у сніжок!
М'яв-м'яв-м'яв! Ох-ох-ох!
Ще загрузнемо й удвох!”

Де не взявся песик — плиг!
„Розгрібай швиденько сніг!
Гав-гав-гав! Ха-ха-ах!
Таж лопатка у руках!”

Загрузнути — застрягнути (to stick, to sink); лизькати — лизати; плиг! — стриб, скік!

ПРОВОРНІ

Ручки, рученьки маленькі,
До роботи проворненькі!
Де цвяшок, де молоток —
Цоки-цоки-цоки-цок!

Ніжки, ніженьки маленькі,
До стрибання проворненькі!
Де доріжка, де пісок —
Стрибу-стрибу-стрибу-скок!

Проворний — меткий, швидкий (quick, prompt, swift); гвіздок — цвях (nail).

ПОВІТРЯНА КУЛЯ

Маркові та Володі всього по дванадцять років. Хлопці вирішили зробити повітряну кулю. Вони прочитали багато книжок про те, як будувати ті кулі, чи бальони. Опісля уклали плян такої кулі, що могла б підняти їх обох хоч на деякий час у повітря. Батьки казали їм, що то даремна витрата часу та й може бути небезпечно.

— Нічого! — сказав Володя. — Зберемо потайки гроші та й...

— Але як? Ми ж грошей не дістанемо від батьків!.. — зажурено відповів Марко.

— А я знаю, як! — вигукнув Володя. — Будемо косити людям травники і заробимо!

Марко погодився. Тяжкою роботою вони помалу назбирали трохи грошей. Марко винайняв на два тижні гараж у старого моряка з сусідньої вулиці, а Володя дістав дешевого нейльону. Одного дня вони розміряли, а наступного дня викроїли потрібні врізки. Марко дістав швацьку машину, і нею вони зшили врізки, спершу по два, тоді по чотири і, нарешті, по вісім. Вивернули дві половини і зшили їх до купи. Зшиті кінці зверху міцно зв'язали, а внизу горловину обклеїли картонним кільцем. Помірявши, ствердили, що куля має коло шістнадцяти ярдів завширшки.

— Ну, тепер треба дістати кошик, в якому будемо сидіти, як полетимо, — сказав Володя.

— Це нам нічого не коштуватиме, — відповів Марко, — бо мій дідусь працює у фабриці кошиків і зробить нам такого, як треба.

І вони відразу ж вирахували, що ширина коша має бути дві на чотири стопи, а висота дві з половиною стопи.

— То я вже біжу до дідуся, — сказав Марко, — а ти, Володю, йди до смітника, може знайдеш там яку руру на димарчик.

Увечері хлопці знову зустрілися. Марко хвалився, що домовився з дідусем про кошик. Володя показував, яку знайшов руру для димарчика.

Наступного дня Володя прикотив звідкись величеського бака.

— Ледве дотяг його! — скаржився.

Хлопці взяли до роботи. У баку зробили дверцята, а в горішньому дні пробрили отвір і прилютували димар. У крамниці купили міцний шнур, щоб прив'язати кіш до бальона. Незабаром і кіш був готовий, а Марків дідусь дав ще й нафти.

До кінця тижня куля була готова. Одного ранку хлопці винесли все на подвір'я, розпалили під

баком вогонь, а нижній отвір бальона насунули на димарчик. Через димарчик ішло гаряче повітря з бака до бальона.

Повітряна куля досі висіла над баком на довгих дрючках. Тепер вона почала ніби оживати, виповнюватись і підноситись догори, але її за прив'язані шнури тримали хлопці, що прийшли допомогти. Марко та Володя раділи, хвилювалися і метушилися навколо свого винаходу. Куля вже рвалась догори. Її ледве тримало шестеро хлопців. Володя з Марком нашвидку влізли у прив'язаний до кулі кіш.

— Хлопці, пускайте! — гордо вигукнув Марко.

Роззявивши роти, хлопці захоплено дивилися на винахідників.

Кулю пустили. Вона почала підноситись догори. Хлопці, що дивилися на це видовище, зняли радісний вереск. З сусідніх хат почали вибігати люди, не знаючи, що сталося. А повітряна куля піднялась на кілька ярдів угору, гоїднулась від вітру і полетіла над сусіднім подвір'ям. Далі почала знижуватись і сіла на грядку капусти у третьому дворі.

Сусід, побачивши перед своїми вікнами на городі велику нейльонову кулю, вискочив з хати. Слідом за ним вибігла і його жінка.

— Що то ви, шибеники, ледацюги, придумали? Таж ви нам увесь город витовчете!

Нашим винахідникам не було часу відповідати. Вони ледве встигли вискочити з кошика. Пробігли городом до найближчого паркану, перескочили через нього й опинилися на вулиці. Вони кинулися тікати геть, а слідом за ними бігла й реготалася велика юрба хлопчаків.

Завернули в бічну вулицю і трохи відпочили.

— Не журись, Володю! — сказав Марко. — Як підростемо й закінчимо технічну школу, то зробимо такий підігрівач повітря, що куля полетить з нами понад усім Саншайном, а може й далі.

*Юрко Ткач, 13 років, пластунок,
учень 6-ої кл. Рідної Школи
в Саншайні (Вікторія), в Австралії.*

Пояснення-словничок: прилютовувати — зварювати (to solder, to braze); горловина — отвір, діра; картонне кільце — вирізаний з картону (cardboard) кружок з дірою посередині (ring); димарчик — малий димар (small chimney); бак — cistern, tank; нафта — mineral oil, petroleum; заздро — заздрісно (enviously); грядка (на городі) — bed; шибеник — пустун (mischievous boy); ледацюга — ледацько (idler, lazy-bones); врізок — відрізна частина чогось, шматок (bit, piece, тут: stripe).

МУРАШКИ І ПАВУЧОК

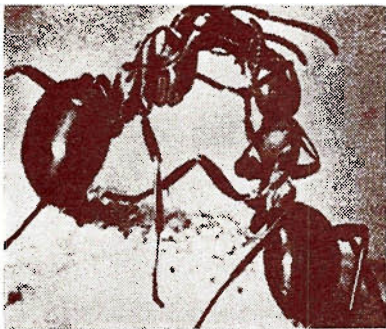
Про те, що тварини думають, була вже одна статтейка у „Веселці”. Тоді була мова про бджілок. Тепер розкажемо про мурашок і павучка, що також уміють думати.

У фабриці, в хемічній лябораторії, під час перерви на обід я побачив на столі малесеньку темнобронзову мурашку. Я здивувався: що вона робить тут, у фабриці? Чим живиться вона та її посестри? Таж довкруги мури, метал і хемічні речовини — це все не для поживи створінням.

А, може, мурашки збирають останки їжі, що їх залишили фабричні робітники?

Я поклав крихту солодкого печива на столі, недалеко від мурашки. Вона підійшла, покуштувала і, мабуть, вирішила, що це можна їсти. Вона була розвідувачем, що вийшов „на стежу”. Побігла кудись і за хвилину вернулася з іншими мурашками. Вони обступили крихту й почали їсти.

Так було і в наступні дні. Але стіл був мені потрібний, на ньому я працював. Тому я клав крихти хліба, м'яса або дрібку цукру на підвіконня і привчив мурашок туди приходити „на обід.”

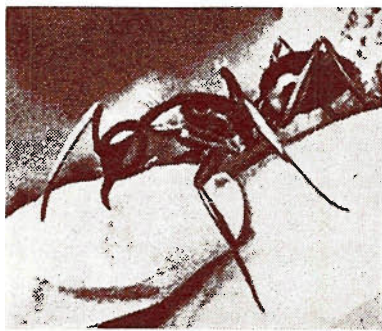

Мурашки „розмовляють” між собою

Вони вже знали, де їх пожива. Як тільки „стежі” повідомляли їх, що обід готовий, вони гуртом приходили. Частину поживи з'їдали, а решту заносили кудись у щілинки в мурах. Там де була їх домівка.

Одного дня під час обіду мурашок з'явився малий сірий павучок. Він був утрое більший від мурашки. Здається, був дуже голодний, бо яка тут могла бути для нього пожива? Дуже рідко залітала сюди мушка, яку він міг зловити у своїй сіті.

Спустився він на нитці-павутині з горішньої рами вікна і стежив за громадкою мурашок, що обідали. Мабуть, думав, як би перехитрити мурашок та спіймати собі їх декілька на обід.

Мурашка несе здобич

Та зловити мурашку в сіть — не така проста справа. Мурашка — не мушка. Хоч мурашка і маленька, але має гострі щелепи, якими мов ножицями перетне нитку павутиння. Крім того, мурашка має в собі їдку, так звану мурашину кислоту і, тому її бояться навіть великі тварини. Та голод не жартує: він примушує часом до відважних, а то й ризиковних учинків.

І ось, що зробив павучок! Він спустився на підвіконня і підійшов до малесенького шматка солодкого печива. Його їли чотири мурашки. Їли так жадібно, що не помітили, як павучок став обмотувати їх павутиною разом із крихтою печива. Обмотавши мурашок, павучок побіг по рамі вгору, де завжди сидів. Звідти він почав підтягати на павутині мурашок разом з крихтою.

Щойно тоді мурашки помітили, що „їдуть” догори. Рятуватися вже було запізно. Павучок час від часу збігав по павутині до них, обмотував їх ще міцніше і знов підтягав угору.

Я побачив, що недалеко від павукового кутка висить уже одна така крихта з облуптаними мурашками. Вони були ще живі, але ледве рухалися. Видно, що павучок зловив їх трохи раніше і вже ними поласував.

Я співчував павучкові: певно, він голодний, хоче жити і має право на обід, але шкода було й мурашок, приречених на смерть. Я обірвав павутину із ще здоровими мурашками, і вони впали вниз між своїх посестер. Ті, бачачи, що сталося щось погане, чимскоріш повідомили свою „швидку допомогу”. Прибігли мурашки, мабуть, санітари, і потягли облуптаних мурашок у своє гніздо.

Павучок мав невдалі лови. Може догадувався, що і йому загрожує небезпека. Швиденько кудись заховався, і того дня я його вже не бачив.

Але, цікаво, чим керувався павучок у своїй роботі? Підглядаючи мурашок, він хіба уклав у своїй маленькій голові плян, як їх спіймати. Щоб укласти плян, треба думати, а щоб думати, треба мати розум.

Осип Залеський

Пояснення-словничок: павук — spider; мурашка — ant; мурашина кислота — formic acid; речовина — material, substance; крихта — дрібка, шматок (crumb, a bit); розвідувач — scout, reconnoitrer; підвіконня — window-sill; стежа — patrol; стежити — підглядати, спостерігати (to watch, to observe, to spy); сіть — net; перехитрити — to outwit, to overreach; щелепа — jaw; їдкий — corrosive, bitter; жадібно — greedily, avidly; приречений на смерть — sentenced to death; керуватися чимсь — to be guided.

ГОЦА ДРАЛА

Довго-довго Гоца Драла
В черевіку зимувала.

Та, як місяць лютій став,
Сніг пом'якшав і розтав.

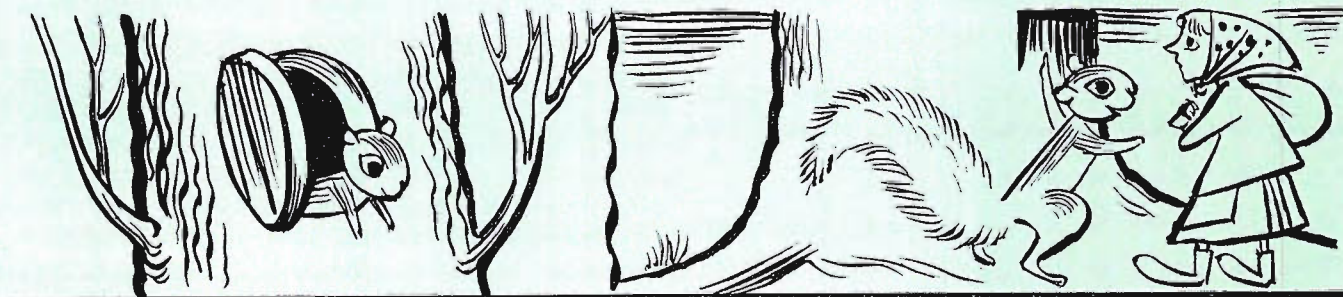
Розлилась вода велика,
Заливає черевіка.

Гоца дивиться — біда,
В черевіку вже вода!

Що робити? Треба з хати
Чимскоріше утікати!

На горбочку Гоца стала:
— Де ж я дінуся? — спитала.

Вивірочка глип з гнізда:
— Не журися! Не біда!

Йди в дупло до мене жити,
В мене є що їсти й пити.

У дуплі м'якенький мох,
Веселіше буде вдвох.

Не сумує Гоца Драла:
Вивірочка порятувала.

Хоч ще силе сніг — не лихо!
У дуплі тепленько й тихо.

Хоч танцює Віхола,
Чути пісеньку з дупла.

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

ГОСТИНА СВ. МИКОЛАЯ У БРЕНТФОРДІ,
КАНАДА

У місті Брентфорді коло Торонта, в Канаді, кожного року гостить св. о. Миколай — заходить до нашої церковної зали і приносить дітям дарунки. Допомагають йому і діти — вони хочуть бути такими добрими, як янголики, отож і грають ролі янголиків — зліва це Оксана Вівчарук, справа Катруся Крутигорова. А дарунки діти дістають всякі, але найбільше люблять гарні українські книжечки.

НАШІ ДІТИ — НАШІ КВІТИ

Оце ми — чотири школярки і чотири юні сумівки з Нового Торонта, Канада. Дуже любимо наш народний одяг з вишивками — це нам наші матусі вишивали, а ми трохи помагали. Кажуть, що треба представитися: ото ж зліва перша це — Оля Коваль, друга — Христя Дудар, а третя і четверта — Петруся і Богданка Боєчко.

Весело нам у Рідній Школі і в юнацтві СУМ'у — бавимося, співаємо, а часом дещо пустотливе виробляємо, але насправду ми завжди дуже чемні і слухняні. Не вірите? Спитайте наших матусь! А наше фото робив п. В. Вівчарук з Брентфорду.

Вітаємо „Веселку” і всіх її читачів! Веселих свят Різдва Христового всім бажаємо і з Новим Роком вітаємо.
Ми чотири.

ВЕРТЕП ШКОЛИ СВ. О. МИКОЛАЯ В КАНАДІ

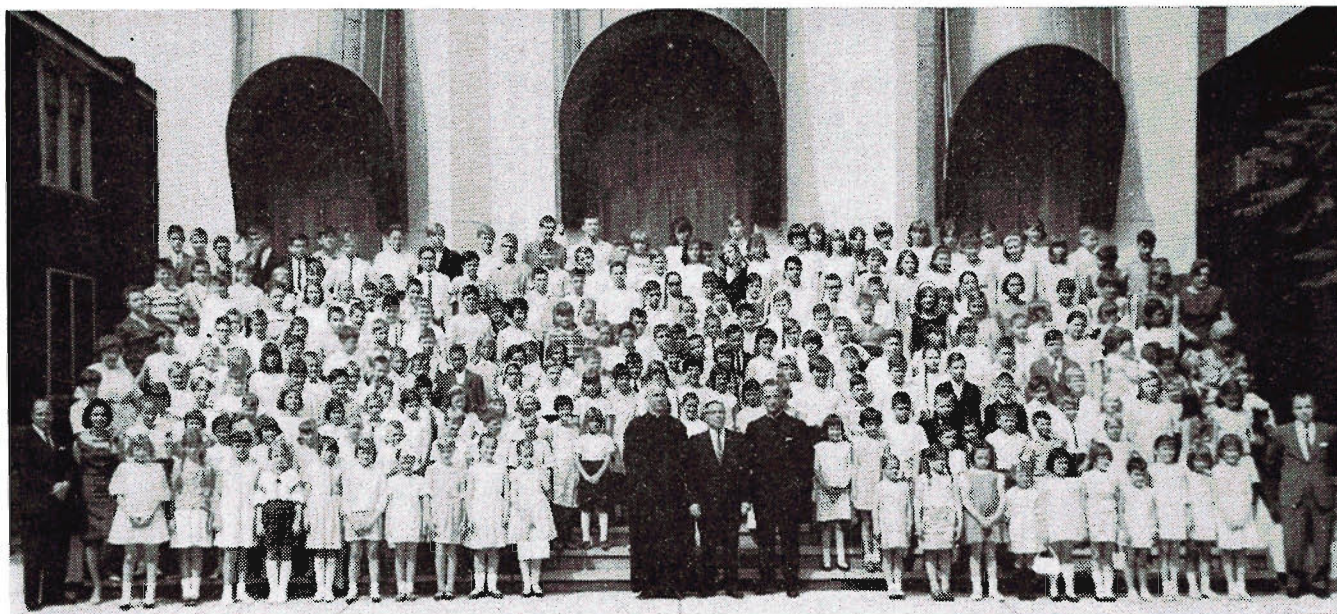
У Торонті є велика українська католицька парохія і церква св. о. Миколая, а при парохії „Рідна Школа” з власним гарним поверховим будишком. Отець парох, д-р Богдан Липський і управитель школи п. М. Федак дуже про „Рідну Школу” дбають, і тому в ній вчиться понад 500 дітей.

Кожного року відвідує парохіяльну школу о. Миколай і відбуваються різдвяні святкування. Отут на фото вертеп, довкруги нього діти, янголики і пастушки, які прийшли поклонитися Ісусикуві.

Діти у нашій школі завзято читають „Веселку” і рідні книжечки — власні і з великої шкільної бібліотеки.

ШКІЛЬНА РАДА УККА, ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ КАНАДИ Й ШКІЛЬНА РАДА АВСТРАЛІЇ ПОРУЧАЮТЬ „ВЕСЕЛКУ” ШКОЛАМ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Діти „Рідної Школи” при філії Українського Національного Об’єднання на заході Торонта, в Канаді, із своїм директором Д. Гевком, духовними отцями й учителями. Багато дітей є передплатниками й читачами „Веселки”.

Може юні читачі „Веселки” хочуть знати, хто ми такі? Веселі, усміхнені, щасливі... Ми учні першої класи Рідної Школи ім. Тараса Шевченка в Торонті-Етобіко, Канада. Свою школу дуже любимо, радо вчимося писати й читати, любимо співати українські пісні, любимо наші дитячі забави. Наша пані учителька Марія Малащук кожної суботи читає нам гарні, веселі казки з „Веселки”, „Юних Друзів” і „Крилатих”. Ждемо на свято св. Миколая, купуємо одне одному дарунки. А знаєте які? — Українські книжечки. З 1967 роком стаємо всі передплатниками „Веселки”.

БАТЬКИ, ВЧИТЕЛІ, ВИХОВНИКИ! ЧИ ВИ ВЖЕ ПЕРЕДПЛАТИЛИ „ВЕСЕЛКУ”? ЯКЩО НІ — ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО, ЩОБ ВАШІ ДІТИ СТАЛИ ЧИТАЧАМИ НАЙКРАЩОГО ДИТЯЧОГО ЖУРНАЛУ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ!

**ПЕРШУНИ В ЧИТАННІ РІДНИХ КНИЖОК
У ТОРОНТІ**

На світлині учні четвертої класи „Рідної Школи” при філії УНО в західньому Торонті з своєю учителькою п-ні Ольгою Цвик. Четверта клася змагалася в читанні українських книжок. Переможці в змаганні: в першому ряді друга зліва — Ляриса Лижник — прочитала в 1966 р. 85 рідних українських книжок, — здобула першу нагороду в змаганнях читання рідних книжок. Другий ряд друга зліва — Наталя Базюк — прочитала 57 книжок; перший ряд четвертий зліва — Роман Лижник — прочитав 48 книжок; перший ряд третій зліва — Олег Антонішин — 25 книжок. Дістали вони нагороди в часі „Свята української книжки” в своїй Рідній Школі 13-го листопада 1966 р. з рук представниці Управи ШІДЛ п-ні Ніни Мудрик-Мриц. Інші учні — Іра Мазяр, Марко Янішевський, Олесь Пукса прочитали по 11 книжок, читали теж всі учні IV класи — їх усіх 26 — по кілька книжок — Юрій Пендзей, Мирося Полюх, Олег Ільницький, Євген Омелян і інші.

Тепер як обов’язкову шкільну лектуру читають з „Веселки” „Ховзьку стежку” Марка Вовчка. З усіх прочитаних книжок діти пишуть змісти.

**СВЯТО І ЯРМАРОК ДИТЯЧОЇ КНИЖКИ
В ШКОЛІ УНО В ТОРОНТІ**

Рідна Школа при Філії УНО — Українського Національного Об’єднання на заході Торонта влаштувала 13 листопада 1966 року „Свято Української Книжки” з багатою програмою і „Ярмарком Дитячої Книжки”. Діти декламували, виголошували доповіді, співали, а після того батьки закупували ім книжки видання ОПДЛ. Зала була прибрана малюнками — ілюстраціями до дитячих книжок, а також афішою: **БАТЬКИ КУПУЮТЬ, ДІТИ ЧИТАЮТЬ УКРАЇНСЬКУ КНИЖКУ!** Афішу видрукувало ОПДЛ з приводу „Двомісячника української дитячої книжки”.

ХРЕСТИКІВКА

- X . . . . Інакше — сарна
- X . . . . Країна в Азії
- X . . . . Часто дають до тіста
- X . . . . Інакше — плугатар
- X . . . . Одна з дочок св. Софії
- X . . . . Славний монастир у Греції
- X . . . . Гірська доріжка в Карпатах
- X . . . . Ім’я пророка
- X . . . . Ріка в Україні
- X . . . . Частина поля
- X . . . . Місцевість на Гуцульщині

Букви на місці хрестиків дадуть назву одного із славних драматичних творів Лесі Українки.

ЗАГАДКОВА КАРТОЧКА

Л И В О Н Ї

Назва частини України, в якій народилася Леся Українка.

ЩО ЦЕ?

Іде, іде віз,
Хоч нема коліс . . .
Із горба без коней лине
І без пари й газоліни
І не авто й не літак,
А снігами мчитьсь так,
Що, як піде викрутасом,
То і цапки стане часом,
А вельможних
Подорожніх
Поскидає в рів, у сніг —
Не на лихо, а на сміх.
Мудреці, не відкладайте,
Що за віз це, відгадайте!

Р. З.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА СІЧЕНЬ ц.р.: РІЗД-ВЯНІ ХРЕСТИКІВКИ: а) Вислок. Енеїда. Рильце. Тамара. Європа. Прапор. Букви на місці хрестиків дають: вертеп. б) Йоахим. Коляда. Морква. Ковдра. Кобзар. Пестун. Букви на місці хрестиків дають: Й о р д а н. **ЗАГАДКА:** книжка.

Всі світлини в рубриці „З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ” з виймком школи УНО — В. Вівчарука

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК

UKRAINIAN TALE

ВОГДАН, КОЗАК-SORCERER

ІСТОРИЧНА КАЗКА

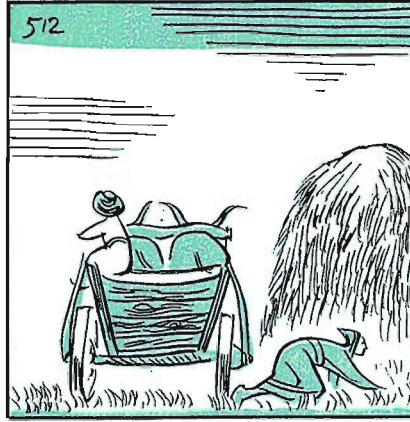
РОЗДІЛ XXXIII: ВІДВАЖНИЙ ПОСЛУШНИК

CHAPTER XXXIII: THE BRAVE SERVANT

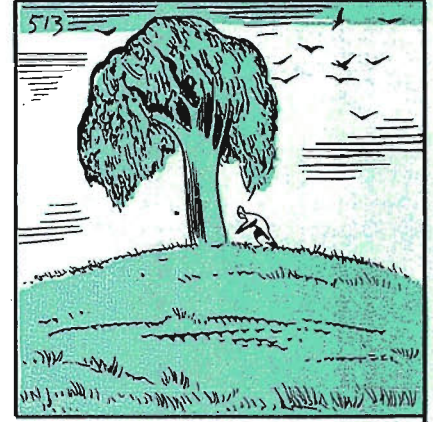
Погоничі стали накладати сіно на першого воза.

The drivers began loading hay on the first wagon.

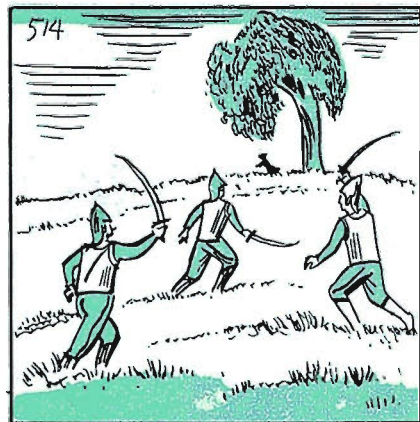
У той час із-під останнього воза висунувся послушник і непомітно поповз у степ.

Meanwhile, the servant crept from under the last wagon and ducked unnoticeably into the steppe.

Нараз на старій вербі над річкою залопотіли крильми і закрикали перелякані ворони.

Suddenly a bunch of crows perched on an old willow tree began to croak flapping their wings in fright.

Вояки оглянулися, помітили людську постать і з криком „Лови його!” кинулись навздогін.

The soldiers turned around and, seeing the disappearing figure of a man, started chasing him. “Get him!” — they yelled as they ran after the servant.

Швидко утікав послушник, та натрапив на багно і застряг вище колін.

The servant was moving fast until he ran into a marshy spot and got stuck up to his knees.

Ще вояки не добігли до послушника, як із очерету піднялася постать і крикнула: „Стой!”

But before the soldiers could get to him a man appeared from the reed and called out “Stop!”

(Продовження буде)

(To be continued)